

PETER ALSTED

Udfærd.

Solen flammer i Nedgang
over en diset Kyst;
Damperen pløjer sig Fjorden ud
mod Havet, som blaaner i Øst.

Snart er Solbaalet slukket,
Emmerne gløder mat;
Damperen pløjer sig Fjorden ud
mod Øst, mod den kuldeblaa Nat.

Varme, dejlige Minder
fjernt i Solrøden dør;
Damperen pløjer sig Fjorden ud
mod krappe, urolige Søer.

*

Alle er vi paa Rejse,
lydende Livets Krav,
bort fra de solrøde Minders Kyst
mod Fremtidens ukendte Hav.

Minder slukkes i Glemsel,
synker i Mørket ned,
ulmer dog altid i Sindets Dyb
med Kræfter, som slet ingen véd.

Alt, hvad fordum vi leved,
selv om det nu er glempt,
bærer os frem mod et ukendt Maal,
hvortil vi er evigt bestemt.

(Peter Alsted).

Paa Grænsen mellem Uldum og Hornborg Sogn ligger et lille Hus næsten skjult af Træer og Hegn. Her bor Digteren Peter Alsted. Da han i Begyndelsen af Aarhundredet overtog Stedet, var her nøgent og bart, nu er Haven et frodigt Vildnis.

Da jeg et Sted dybt inde i denne jyske Urskov beder Digteren om at fortælle lidt om sig selv, sin Slægt og Arv, ler han paa sin egen stilfærdige Maade og udbryder:

— Jeg siger som Barbra Ring: »Vi, som har ti Nationers Blod i vore Aarer«! Jeg har nemlig Arv fra adskillige Sider. Paa Mandslinjen nedstammer jeg fra jyske Bønder her fra Egnen, dog giftede min Bedstefar sig ind i en Embedsfamilie, der hovedsagelig bestod af Præster og Herredsfogeder.

Min Moders Familie nedstammer dels fra gamle Vejle-Slægter, dels fra et fremmed Element, idet min Moders Oldefar indvandrede fra Skotland. Sagnet fortæller, at han var en skotsk Sørøver. Man har ofte smilet ad denne Overlevering, men i Virkeligheden er der noget, som taler for, at min Tipoldefar nedstammer fra en nordisk Viking. Han hed nemlig Estan Pagness (Familienavnet blev senere til Pachness); der er for mig ingen Tvivl om, at dette Navn oprindeligt er nordisk og har lydt: Eysten fra Pagan (Hedning) Næs. Det er da ogsaa en Kendsgerning, at der er mange livlige Krabater i den Familie, saadan bevægelige og meget sinds-livlige.

Jeg selv er født paa Kobbelgaard i Tørring Sogn 1864. Som Søn af en Herremand var Far frifødt, og Mor var, som sagt, fra Byen, saa derfor faldt vi ikke helt sammen med Egnens Befolkning. Jeg talte som Barn to Sprog: i Hjemmet Rigsdansk, og Jydsk med Folkene. Jeg gik aldrig i Skole derude, vi havde Privatkererinde, indtil jeg var 11 Aar. Saa kom jeg til Vejle for at gaa paa Latinskolen.

— Det var maaske her paa Latinskolen, at Deres poetiske Sans blev vakt?

— Nej, ærlig talt saa var den vist medfødt. Min Mor var meget litterært interesseret, og hun har ogsaa selv skrevet et og andet, bl. a. en Række Børnefortællinger til Ugeblade, og et Skuespil; hun tænkte i sin Tid stærkt paa at blive Forfatterinde, men Goldschmidt raadede hende fra det.

— Det var under Professor Krarup. De gik paa Latinskolen?

— Ja, han var min Rektor, og han satte sit Præg paa det hele. Han var jo en ejendommelig Personlighed. Han fik stor Betydning for mig. Han underviste os i Sprog, og da jeg havde lidt Sprogsans, blev han ved med at interessere sig for mig ogsaa efter, at jeg var kommet ud af Skolen. Bl. a. laante han mig Bøger. Saadan var han jo; han interesserede sig virkelig for sine Elever og var ikke bange for at ofre lidt af sin egen Lomme paa dem. Engang havde han taget 3-4 Elever af øverste Klasse med sig en Tur til København. Naturligvis skulde de saa en Aften med Rektor i Det kgl. Theater, og det var det klassiske Stykke af Oehlenschläger »Axel og Valborg«, som blev opført. Men Drengene er jo Drengene, og paa et af de mest højtidelige Steder i Stykket gav en af dem sig til at fnise. Det skulde han imidlertid ikke have gjort, for i det samme stak Rektor ham en Lussing, saa det knaldede i hele Det kgl. Theater! Saadan var gamle Krarup — saa godhjertet og saa impulsiv.

Af de andre Lærere fra Skolen husker jeg ogsaa min Matematiklærer, Løjtnant Brix (Far til Professor Brix). Han var en gammel Hugaf, vist nærmest Holstener.

— Tog De Afgangseksamen fra Skolen?

— Nej, for jeg blev der kun et Par Aar. Jeg har vistnok haft en Fornemmelse af, at min Hjerne ikke var rigtig indrettet paa Studier; jeg kunde kun lære Ting, som interesserede mig. Rektor sagde til mig,

senere engang: »Jeg har nu altid været mest receptiv, men det kan saagu godt være, at du er mest produktiv.« Dette viste sig jo at slaa til.

— Hvor kom De hen fra Skolen?

— Jeg kom hjem til Kobbegaard og var der til henad mit attende Aar, saa var jeg ude i nogle Aar for at lære Landvæsen, og medens jeg atter var hjemme i nogen Tid, blev jeg syg. Det var noget med Maven, men det gjorde mig ogsaa syg i Sindet, og saa gik jeg og fik romantiske Griller. Det endte med, at jeg købte en lille Hedegaard ude i Vester-egnen, i Ejstrup Sogn. Der dyrkede jeg Hede op i fire Aar; jeg plantede ogsaa en Del Træer og var den første der paa Egnen, som forsøgte sig med Læplantning. Derude begyndte jeg ogsaa at skrive. Jeg havde ganske vist skrevet Vers, saa længe jeg kan huske; men først nu begyndte jeg at arbejde bevidst med Stoffet.

— Hvornaar var det?

— Omkring 1887—88. Fra denne Tid stammer mere eller mindre direkte mine Hededigte. Medens jeg var derude paa Heden, traf jeg en ung Præst i Nr. Snede, den senere Biskop Schiøler; han var paa mange Maader interesseret i Befolkningens Levevilkaar, og han satte ogsaa en Læsekreds igang. Her cirkulerede bl. a. et Tidsskrift, som hed »Tidens Strøm«, det var redigeret af Falkenstjerne og Morten Pontoppidan. Dette Tidsskrift var jeg meget optaget af, og da Morten Pontoppidan et Par Aar senere begyndte en Højskole i København, kunde jeg ikke dy mig, jeg solgte Gaarden (naturligvis

uden Fortjeneste) og rejste derover. Jeg var klar over, at skulde det blive til noget med mig som Forfatter, maatte jeg om ad København. Jeg havde paa dette Tidspunkt faaet trykt en Serie Smaa-skitser »Fra det danske Sibirien« (Heden) i »Morgenbladet«.

Paa Morten Pontoppidans Højskole traf jeg en Række interessante Lærerskikkelser; der var først og fremmest Morten Pontoppidan og Falkenstjerne, Herman Trier, Svend Høgsbro, Ida Falbe-Hansen, gamle Pingel og Yngstelæreren Jeppe Aakjær.

— Hvilket Indtryk havde De af Aakjær?

— At han var noget for sig selv, det var jeg jo nok klar over; han havde et udpræget lyrisk Temperament og var meget veltalende. Forøvrigt optraadte han nærmest kammeratligt overfor os. Han var Lærer i Dansk og Sundhedslære.

— Opnaaede De ellers, hvad De vilde i København?

— Jeg var Sangviniker og havde haabet paa at finde et Job derovre, men det slog fejl. Dog gjorde jeg en Del Bekendtskaber paa Højskolen med Herman Bings Familie og Omgangskreds. Jeg lærte bl. a. Digterne Johs. Jørgensen og Sophus Michaëlis at kende. Desuden maa jeg nævne Redaktør Jul. Schiøtt, der var stærkt interesseret i Folkeoplysning, og som satte Studentersamfundets Arbejderoplysning i Gang. Nogle af mine første Digte blev trykt i Johs. Jørgensens »Taarnet« og i Schiøtts »Nordstjernen«.

I 1½ Aar førte jeg en snurrig Dobbelttilværelse. Jeg bestyrede en Gaard i Birkerød for min Onkel.

Og det er hændt, at jeg om Morgenen Klokken 4 kørte ind til København og hentede Gødning hos Natrenovationen i Haraldsgade, medens jeg om Aftenen tog ind til Sophus Michaëlis' Privatforelæsninger i Kunsthistorie; disse fandt Sted hos Digteren Aage Matthison-Hansens Forældre. Og der var naturligvis Selskabelighed bagefter. Herfra husker jeg blandt andre Frk. Catrine Brønnum (den senere Fru Karin Michaëlis). Hen paa Natten gik jeg de tre Mil hjem til Birkerød.

Det var Meningen, at jeg skulde have afløst Jeppe Aakjær som Lærer ved Morten Pontoppidans Skole, men det blev ikke til noget, fordi Morten Pontoppidan maatte give op. Jeg rejste saa hjem til Kobbegaard og var der i Aarene 1894—96. Om Sommeren arbejdede jeg med i Landbruget, om Vinteren malede jeg. Og hele Tiden skrev jeg.

— De maler ogsaa?

Peter Alsted peger paa forskellige Malerier, som hænger i Stuen. Man lægger særligt Mærke til et Hedelandskab i Maaneskin, som hænger over Klaveret; det er meget fint og følsomt gjort.

— Medens De var paa Kobbegaard i Tidsrummet 1894—96, skrev De Deres første Bog »Røde Syrener«?

— Ja, en stor Del af den blev skrevet om Morgenen paa fastende Hjerte.

— Hvor har De skrevet Resten af Deres Bøger?

— I 96 kom jeg til Ry Højskole som Lærer hos Helge Hostrup (Digterens Søn). Her var jeg 6-7 Aar, og her skrev jeg »Ly« samt en Række Smaafortæl-

linger til Blade. Fra Ry kom jeg her til Uldum Højskole, hvor jeg var i ca. 5 Aar. Skolen vilde imidlertid ikke rigtigt gaa, den blev solgt, og der kom nye Folk til. En kort Tid var jeg Lokalredaktør; men saa blev jeg i 1909 Sogneraadsformand (i Hornborg), og det kommunale Arbejde optog det meste af min Tid indtil 1925, siden mindre. I al den Tid har jeg levet af den Løn, jeg fik som Sogneraadsformand; jeg begyndte med 300 om Aaret og steg under Krigen til 1200; men gik saa nedad igen. Desuden har jeg drevet lidt Landbrug og skrevet Bøger. Jeg skrev i disse Aar en hel Del Prosa i Haab om, at jeg maatte slaa igennem for paa den Maade at faa mine Vers frem. Det slog imidlertid fejl.

— Deres Vers er dog udkommet i Gyldendals klassiske Serie »Smaa Digtsamlinger«!

— Ja, det var mig en stor Glæde. Og desuden har man jo sommetider haft sine Smaaglæder over Digtene, som er det egentlige for mig. Saaledes blev jeg i Anledning af et Digt om den belgiske Kong Albert i Oktober 1934 udnævnt til *Lauréat de l'Académie des Jeux Florimontains*. Her skal De se Medaljen.

— Har De for Tiden noget Arbejde i Gang?

— Jeg er sammen med Maleren F. R. Scavenius, Hellerup, i Færd med at udgive en Samling Folkeviser-Billeder under Fællestitlen: »*Ti kært er Livet*«. Bogen bestaar af 10 illustrerede Digte, skrevet i Tidsrummet 1890—1930. Bogen udsendes ved Prænumeranttegning.

— Har De haft vanskeligt ved at finde Forlag?

— Ja. Jeg har tre Romaner, en Del Noveller og en Bunke Vers liggende utrykt. Bøger retter sig ogsaa efter Moden, og for Tiden er det paa Mode at skildre det sære og det syge; jeg har altid helst villet skildre sunde Mennesker. Jeg saa forleden en Udtalelse, som er karakteristisk for den Smag, der er fremme for Øjeblikket. En kvindelig Bibliotekar havde undersøgt hvilke Bøger, der var mest efterspurgt. Og skrev bl. a.: »Deeping er glædelig sjældent efterspurgt.« Jeg mener, hun burde have skrevet »sørgelig sjældent«; thi selvom Deeping ikke hører til de mest fremragende Forfattere, saa finder jeg dog hans Personer sandhedskærligt skildret.

— Hvem vil De rose af danske Forfattere?

— Jeg er vokset op med H. C. Andersen og Chr. Winthers Vers, saa de har formodentlig haft en Del Indflydelse paa mig; men ellers har jeg fra mine unge Dage sat Blicher og Goldschmidt højest, og det gør jeg endnu. Desuden vil jeg nævne Ludvig Holstein og Kai Hoffmann.

— De synes ikke om moderne dansk Litteratur?

— Nej, dog er der en Bog, man maa anerkende, nemlig Hans Kirks »Fiskerne«; den er realistisk i god Forstand.

— Hvad er Hensigten med Deres eget Forfatterkab? Hvorfor skriver De?

— De kunde lige saa godt spørge mig om, hvorfor jeg trækker Vejret. Mine Vers — det er noget, som kommer indefra og vil ud. I min Prosa skildrer jeg Livet og Menneskene, som jeg ser dem. Jeg tror

paa Harmonien i Tilværelsen og paa en Mening med det hele — trods alt.

— De er selv harmonisk?

— Det siger man. Der er nogen, som kalder mig Optimist. Jeg overser ikke Menneskers Svagheder; men trods disse har jeg altid kunnet finde noget godt ved hvert Menneske.

— Hvor vil De placere Dem selv i Litteraturhistorien?

— Jeg er i og for sig lige glad, om jeg bliver puttet i den eller hin Rubrik; men skal jeg karakterisere mig selv, er jeg nærmest Symbolist. Jeg er tilbøjelig til at se de ydre Ting som Symboler for, hvad der ligger under.

— De har ogsaa skrevet paa Jydsk!

— Ja, men ikke saa forfærdelig meget. Blandt andet har jeg i den senere Tid paa Jydsk skrevet en Serie Vers, som hedder »Det jydske Aar«, et Digt for hver Maaned.

— Har De Fremtidsplaner?

— Ja. Jeg vil en Tur op ad Gudena. Jeg har lige bygget mig en Kano til det Brug. Jeg er nemlig ved at skrive en Serie Vers om Gudena.

— Sejler De saa med eller mod Strømmen?

Den unge, 73-aarige Digter tager Snadden ud af Munden for at sige det saa kraftigt som muligt:

— Mod Strømmen. Det har altid interesseret mig mest at sejle mod Strømmen!